

T. C.
HARİCİYE VEKÂLETİ
Protokol Dairesi

ATATÜRK'E

Yapılacak Cenaze Törenine ait esas
programdır.

ANKARA

1 9 3 8

ATATÜRK'E

Yapılacak Cenaze Törenine ait esas
programdır.

I.

İstanbul'da Yapılacak Tören

16 Senteşrin 1938 Çarşamba günü:

Dolmabahçe Sarayında ATATÜRK'ün ilk defa halk mümessillerini kabul buyurdıkları salonda vücuda getirilen Katafalk'ın bulunduğu salonun kapuları Senteşrinin 16 ıncı Çarşamba sabahı saat 10 dan itibaren, aşağıda izah edildiği surette, ziyaretlere açık bulundurulacaktır.

Üstü Türk Sancağı ile mestür, etrafı girland şeklinde güllerle muhat ve altı oku temsil yanan altı meşalenin yanlarında kılıçları çekik olarak tazim vaziyetini almış bulunan General, Amiral, Kara, Deniz ve Hava Albay ve Yarbay.

larından müteşekkil altı yüksek rütbeli Subayın nöbet beklediği Katafalk'ın önünden berayı tazim, aşağıdaki sırayı takiben geçilecektir.

1 — İstanbul Vilâyetinde bulunan teşrifata dahil askerî erkân,

2 — Teşrifata dahil mülkî erkân,

3 — Rektör, dekanlar ve profesörler başda olmak üzere Üniversite ve yüksek okul talebeleri,

4 — Kumandanları, öğretmenleri ve subayları başda olmak üzere Harp Akademisi ve müteakiben Yedek Subay Okulu talebeleri,

5 — Halk Partisi erkânı,

6 — Halkevleri idare heyetleri,

7 — Malî, ticarî ve idarî teşekküllerin ileri gelen erkânı,

8 — İzciler,

Saat 14' den itibaren halk geçmeğe başlayacak ve Sontesrinin 17-inci Perşembe ve 18-inci Cuma günleri saat 10'dan başlayarak saat 24 e kadar bu tazim geçidi mekteplilere ve halka inhisar ettirilecektir.

II.

İstanbul'dan Hareket

19 Nisanın 1938 Cumartesi günü :

Tabut, sabah saat 8.30 da on iki General tarafından kaldırılacak ve Dolmabahçe Sarayının dış kapusu önünde bulundurulan top arabasına vazedilecektir.

1 — Tören Alayının ilerisinde yolu törene açık bulundurmak üzere, geniş safda olarak, atlı polis kı'tası ilerliyecektir.

2 — Tören alayının başında atlı olarak Tören Komutanı,

3 — Mızraklı bir suvari alayı,

4 — Bir piyade taburu, (Bando su önde olarak)

5 — Bir topcu taburu,

6 — Bir deniz taburu, (Bando su önde olarak)

7 — Çelenkler,

8 — Cenazenin mevzu bulunduğu top arabası,

9 — Arabanın sağ ve sol taraflarında altı-şardan on iki General,

10 — ATATURK'ün Harp ve İstiklâl madalyalarını taşıyan General,

11 — ATATÜRK'ün ailesi efradı,

12 — Başvekil,

13 — Büyük Millet Meclisini temsilen Ankara'dan gelen heyet.

14 — İstanbul Vali ve Belediye Reisi ile Mevki ve Deniz Komutanları,

15 — İstanbul'da bulunan ecnebi Konsoloslar,

16 — İstanbul Vilâyetinin teşrîfata dahil askerî ve mülki erkânı ile Halk Partisi erkânı,

17 — Rektör, dekanlar ve profesörler başda olmak üzere Üniversite ve Yüksek Okul talebeleri,

18 — Kumandanları, öğretmenleri ve subayları başda olmak üzere Harp Akademisi,

19 — Halkevleri idare heyetleri,

20 — Malî, ticarî ve idarî heyetler mümessilleri,

21 — İstanbul'da mevcut İzci teşekkülleri,

22 — Yedek Subay okulu talebeleri,

23 — Bir piyade taburu, (Bandosu önde olarak)

24 — Halk.

Hava filomuz törene havadan iştirak edecektir. Bu tarzda teşekkül edecek olan Cenaze

alayı saat 9 da hareketle Tramvay yolunu takiben Tophane, Karaköy, Köprü yolile Eminönü meydanı, Bahçekapı, Sirkeci ve Salkım Söğüt üzerinden Gülhane parkına ve park içindeki yolu takiben Sarayburnuna varacaktır.

Cenaze alayının Dolmabahçe'den Sarayburnuna kadar olan güzergâhının iki tarafına asker, Jandarma kıt'alarıyle mektepler ve halk dizileceklerdir.

Cenaze alayının kolbaşısı Saryburnu rıhtımına geldiği vakit alay duracak, kıt'alar yolun sağ kenarına çekilecekler ve Cenazeyi taşıyan top arabası geçerken resmi tazimi ifa edeceklerdir.

Alaya iştirak eden zevat ve izciler tabutu hamil olan top arabasını rıhtıma kadar takib edeceklerdir. Alayın sonundaki tabur da bulunduğu yerde kalacaktır.

Tabutu taşıyan top arabası rıhtıma yaklaşacak ve tabut Generaller tarafından top arabasından kaldırılarak rıhtımdaki dubaya yanaşacak olan Gür veya Dumlupınar denizaltı gemilerinden veyahut Zafer veya Tınaztepe destroyerlerinden birisine irkâb edilecektir.

Tabutu hamil bulunan denizaltı gemisi veya destroyer Selimiye veya Haydarpaşa açıklarında akıntısız bir mahalle demirlemiş bulunan Yavuz'a yanaşmak üzere ağır ağır yol alacaktır.

Tabut Yavuz'a nakledilerek Yavuz'un arkataret topları önüne konulacak ve bir müfreze ihtiram vaziyetinde bekliyecektir.

Cenazenin Dolmabahçe'den hareketi anında Galata Kulesindeki (Vardabandıra) tarafından verilecek işaret üzerine Yavuz her beş dakikada bir top atacaktır.

Cenazenin gemiye irkâbını müteakip Yavuz top endahtı suretile selâm resmini ifa ederek hareket eyliyecektir. Limanda bulunan ecnebi harp gemileri bu selâm resmine aynı suretle iştirak eyledikten sonra Yavuz'u Ada açıklarına kadar takip edeceklerdir.

Gerek karada yürüyüş halinde iken ve gerek denizde seyir esnasında hava filolarımız da Cenaze törenine iştirak edeceklerdir.

Seyir esnasında İzmit'e kadar on beşer dakika fasıla ile top atılarak rasime selâm ifasına devam olunacaktır.

Yavuz Zırhlı Kruvazörüne, Deniz Komutanı ve Amirallerin iştirakile, İzmit'e kadar Donanmamıza mensup denizaltı ve destroyerler refakat edecektir.

ATATÜRK'ün aileleri efradile cenazeye refakat edecek olan zevatın nakilleri için Ada hattına tahsis edilmek üzere Denizbank tarafın-

dan bu kerre celbedilen yeni vaporlardan biri Sarayburnunda bulundurulacaktır.

Diğer taraftan Cenaze alayına refakat eden memurlarla halkın da ATATÜRK'e yapılacak olan bahri merasime iştirakini mümkün kılmak üzere saat 13 de Sarayburnundan ve köprünün Şirket ve Akay iskelelerinden ikişer vapor hareket ettirilecektir. Bu vaporlarla İstanbul'a gelmiş bulunan ecnebi harp gemileri Büyük Ada açıklarına kadar Filoya refakat ve bilâhare avdet eyliyeceklerdir.

Başvekil İstanbul'dan Ankara'ya kadar Cenazenin yanında bulunacaktır.

III

İzmit'e muvasalat

Yavuz Zıhrılı Kruvazörü İzmit önlerinde demirliyecek ve Cenaze bir denizaltı gemisine veya bir destroyer'e naklen Mayın iskelesine çıkarılacak ve orada bulundurulacak olan bir top arabasına vazedilecektir.

Cenaze bu suretle İzmit istasyonuna götürülerek ATATÜRK'ün zatî kompozisyonlarına bağlanacak olan hususî vagona irkâb edilecektir.

İzmit'de yapılacak törene Vilâyet erkânı ve

başda komutanları olmak üzere kara ve deniz kuvvetlerine mensup kıtaat ile mektebliler ve halk iştirak edecektir. Bu vagon iki büyük Türk Sancağı ve gayet zengin bir surette defne dallarıyla tezyin edilmiş bulunacaktır.

Cenazeye refakat edecek olan zevat bu trene bineceklerdir.

İzmit'den Ankara'ya nakli esnasında altı subay Cenaze'yi bekliyecektir.

Cenaze'yi nakledecek olan katarın gece geçeceği istasyonlarda meşaleler yakılacak ve katar kasaba ve köylere yakın olan istasyonlardan geçerken, mahallin en büyük mülkiye memuru ve askeri bulunduğu halde, kasaba ve köy halkı tarafından selâmlanacaktır.

Cenaze'yi hamil trenin Eskişehir'e muvasalatında askerî merasim yapılacak ve bir ihtiram kıtası selâm resmini ifa ederken bandosu da matem havalarını çalacaktır. Bu törene Vilâyet askerî ve mülkî erkânı iştirak eyliyecektir. İstasyon peronunun münasib mahallerinde meşaleler bulundurulacaktır.

Tiren Polatlı ile Ankara arasındaki istasyonlardan gündüz geçeceğinden mahallî köy ve kasaba mektepleri talebesi de istasyonlarda Cenazeyi selâmlayacaklardır.

Ankara Vali ve Belediye Reisi Cenaziyi Vilâyet hududundan karşılayacaktır.

IV.

Ankara'ya muvasalat

20 Sontesrin 1938 Pazar günü :

Cenazeyi taşıyan tren saat 10 da Ankara İstasyonuna muvasalat edecek ve Reiscümhur, Büyük Millet Meclisi Reisi, Mareşal, İcra Vekilleri Heyeti ve Saylavlar tarafından merasimle karşılanacaktır. Bu karşılama merasimine bir piyade taburu iştirak edecektir.

Tabut vagon dan indirilecek ve bu esnada ihtiram kıtasına refakat eden bando tarafından Chopin'in matem marşı çalınacaktır. Tabut, 12 General tarafından kemali tazimle istasyonun büyük holünden geçirilerek istasyon merdivenleri önünde bulundurulacak olan top arabasına vazedilecektir.

Top arabası istasyon caddesini takiben Büyük Millet Meclisine doğru ilerleyecektir.

İstasyondan Ulus meydanına giden caddenin iki tarafına asker dizilecektir.

Tabutun top arabasına nakli esnasında 101 päre top atılacaktır.

Tabut frak giymiş 12 Saylav tarafından top arabasından indirilecek ve Kamutay binasının methalinde önceden hazırlanan mahalli mahsusa vaz edilerek bir Katafalk vücuda getirilecektir. Katafalk'ın iki tarafına altı oku temsilen altı meşale konulacak ve bu meşalelerin yanlarında sağ ve solda birer General, birer Subay ve Er'den müteşekkil altı kişilik bir heyet büyük üniformalarını lâbis ve kılıçları çekilmiş bir vaziyette tazim nöbeti bekliyeceklerdir.

Saat 13'den itibaren İstanbul'da yapıldığı veçhile Reiscümhur, Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil, İcra Vekilleri Heyeti, Saylavlar, başda Mareşal olmak üzere kara, deniz ve hava kuvvetleri mensubları ile mülkî erkân, Cümhuriyet Halk Partisi erkânı, Dekan ve Profesörleri başda olmak üzere Ankara'daki Fakülteler, Harb Okulu ve diğer Yüksek Okullar talebeleri, memurlar, malî, ticarî ve idarî teşekküller mensupları, matbuat mümessilleri ve arzu eden halk Katafalk'ın önünden geçerek resmi tazimi ifa edeceklerdir.

V.

Cenaze Töreni

21 Senteşrin 1938 Pazartesi günü :

Cenazeyi takip edecek zevat saat 9 a kadar Kamutay binasına gelmiş bulunacaklardır. Ecnebi, Murahhas heyetleri Ankara Palas holünde toplanacaklar ve bilâhare kendilerine tahsis edilen yerleri işgal edeceklerdir.

Top arabasının önünde gidecek olan kıtalar, kolbaşısı Halk sineması önünde bulunmak üzere, Çankırı caddesi boyunca yürüyüş kolunda toplanmış bulunacaklardır. Yabancı kıtalar Parti binası ile Halk sineması arasında kendilerine gösterilecek yerde yürüyüş kolu nizamında hazır olacaklardır.

Saat 10 da Tabut, frak giymiş 12 Saylav tarafından kaldırılarak, Kamutay binası önünde bulundurulacak olan top arabasına vaz'edilecektir. Bu esnada, Cenazeye refakat edecek olan 12 General, top arabasının iki tarafında, kılıçlarını çekerek mevki alacaklardır.

Tabut top arabasına vaz'edildikten sonra,

verilecek işaret üzerine, kıtaat yürüyüşe başlayacak ve Cenazeyi selâmlayarak 1 numaralı krokide gösterilen yerlerini almak üzere ilerleyeceklerdir. Bu yürüyüş esnasında kıtaata refakat eden bandolar çalmayacaktır.

Cenaze Alayının nihayetinde gedecek olan Piyade Taburunun kolbaşısı Halk sineması önüne gelince Tabur duracaktır. Müteakiben, yabancı kıtalar da harekete geçerek Top Arabasının önündeki yerlerini işgal edeceklerdir. Bunun üzerine Cenazeyi takip edecek olan zevat 2 numaralı krokide gösterildiği vechile, yerlerini alacak ve arkalarına, alayın nihayetini teşkil edecek olan Tabur ilerileyerek korteji kapıyacaktır.

Bu suretle teşekkül eden Cenaze Alayı, verilecek bir işaret üzerine, hareket eyleyecektir. Bu esnada, Riyaseticümhur bandosu Chopin'in matem marşını çalmağa başlayacak ve diğer bandolar münavebe ile ve Alaydaki sıralarına göre matem havaları çalacaklardır.

Alayın yürüyüşe başlamasından itibaren Cenazenin Müzeyeye muvasalatına kadar her 5 dakikada bir adet top atılacaktır.

Alay kıtaatının kolbaşısı Bahriye Caddesi hizasına varınca kıtalar 3 numaralı krokide

işaret edilen yerleri alacaklardır. Topçu taburu krokide işaret edilen mahalle yaklaşırken yolun sağına yanaşacak ve tam mevkiine gelince duracaktır. Türk piyade kıtaatı ile ecnebi kıtaatı yürüyüşe devam ederek krokide gösterilen yerlerini yola tevcihi cephe ederek işgal edecekler ve Cenaze geçerken selâmlayacaklardır

Cenazeyi taşıyan Top Arabası ve bunu takip eden heyet ilerileyerek Etnoğrafya Müzesinin methaline takarrup edecekler ve 3 numaralı krokide gösterildiği üzere ahzı mevki eyleyeceklerdir.

Tabut Generaller tarafından mahalli mahsusuna nakledilecek ve tören burada hitam bulacaktır.

Cenaze Alayı şu suretle teşekkül edecektir

- 1 — Mızraklı bir Suvari Alayı,
- 2 — Topçu taburu,
- 3 — Alay Sancağı ve Bandosu ile Muhafız Alayı,
- 4 — Alay Sancağı ve bandosu ile Harbiye Alayı,
- 5 — Ecnebi kıtalar: (alfabe sırasile),

6 -- Bandosu ile bir deniz müfrezesi,
7 -- İki tarafında kılınç çekmiş vaziyette
12 General bulunan ve Cenazeyi taşıyan Top
arabası,

8 -- ATATÜRK'ün Harp ve İstiklâl
Madalyalarını taşıyan General ve onu takib eden
Riyaseticümhur Erkânı,

9 -- ATATÜRK'ün aileleri efradı,

10 -- Reiscümhur,

11 -- Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil,
Mareşal,

— Protokol —

12 -- Ecnebi Mısyon şefleri,

13 -- Kordiplomatik ve Mısyon şeflerine
merbut heyetler,

— Protokol —

14 -- İcra Vekilleri Heyeti,

— Protokol —

15 -- Saylavlar,

Protokol —

16 -- Barem 3 üncü dereceye kadar askeri
erkân,

17 -- Barem 3 üncü dereceye kadar mülki
erkân,

18 -- Bir piyade taburu.